

KOVÁCS ZOLTÁN

A SERDÜLŐK CSALÁDI ÉLET IRÁNTI ÉRDEKLŐDÉSE

**A serdülő fenyegetve
érzi személyes
integritását és
folytonosságát.
Megállás nélkül veti fel:
„Ki vagyok én?”
Igyekszik az lenni, aki,
de pontosan ez az, ami
a legismeretlenebb
számára.**

■ Egy társadalom jövője, amint azt Anthony Giddens is jelzi,¹ elsősorban a gyermekvállalás mértékén múlik, továbbá azon, hogy a gyermek hogyan szocializálódik. A gyermek egészségesen leginkább az ún. nukleáris családban fejlődik, amelyben apa, anya és testvérek élnek együtt. A család az első és legfontosabb szocializációs közeg. A tartós, tartalmas családi életre, párkapcsolat kialakítására az igény többnyire ilyen tapasztalt-látott családminták nyomán alakul ki. A fiatalok akkor haladhatnak határozottan az érettség, a felnőttkor felé, ha jövőképükben a karrier kiválasztása, az arra történő felkészülés mellett a családdal, párkapcsolattal szemben is egészséges elképzeléseik alakulnak ki. Ez a folyamat komolyabban a fiatalokban már középiskolás korukban, de leginkább egyetemi éveik során bontakozik ki. Jelen írás e populáció nem teljesen reprezentatív mintáján próbált a családi élettel kapcsolatos ismereteiknek utánajárni, egy a párkapcsolatokra vonatkozó kérdéseket tartalmazó felmérésre adott 244 válasz alapján. A válaszadók zöme iskolás, a többi egyetemi hallgató. Vagyis az adolescensek, valamint a posztadolescencia korát élő ifjak válaszait dolgoztuk fel. Az írásba átvettük egy korábbi felmérésből azokat az eredményeket, amelyek a serdülők tanulmányi eredményeinek a családi háttérrel, illetve a párkapcsolati életével függnek össze.

A serdülőkor jellegzetességei

■ A serdülőkor a család életében kritikus időszakot jelent. Ebben az időszakban az ifjúvá serdülő gyermek próbálja megtalálni a saját azonosságát,

és egyben próbál önállósnodni is. A családtól bizonyos mértékben igyekszik eltávolodni, inkább a kortársak társaságát keresi. Egyre inkább a felnőttekhez kíván hasonlóvá válni, szeretne felnőtté válni.² A serdülők keresik az élet értelmét, a világ értelmezésének kulcsát. „Szívesen lennék bárki, önmagamat kivéve.”³

A serdülő fenyegetve érzi személyes integritását és folytonosságát. Megállás nélkül veti fel: „Ki vagyok én?” Igyekszik az lenni, aki, de pontosan ez az, ami a legismeretlenebb számára. A szenvedés összezavarja az identitásérzését. Nem érti a világot. Tanácstalan. A szenvedését személyes kudarcként éli meg. Nem mindig lát modellt, közvetítőt a nehézségek leküzdésére – a házasság bizonytalanná vált, a nagycsalád eltűnt, a generációk közötti távolság megnőtt.⁴

Lassan az ifjú önfenntartóvá válik, megismeri és megtanulja a munkahelyi viselkedéskultúrát, szert tesz a felelősségvállalás képességére, és alkalmassá válik a párkapcsolatra, családalapításra. Ezáltal válik felnőtté.⁵

A virtuális világ, az internet a családi kapcsolatokra is rányomja bélyegét. A fiatalok kibővítik, felcserélik családjukat az interneten tartott kapcsolatokkal.⁶

Serdülőkorban szembesülnek a fiatalok mindazzal, amit nemiségük a gyakorlatban és a jövő számára jelent: hogy férjek, feleségek, szülők lesznek. A biológiai és a mentális akceleráció, vagyis az új nemzedéknek az előzőnél gyorsabb serdülése, növekedése következtében a szexuális élet a tizenévesek korosztályában gyakorivá vált. Ez egyébként a sikeres párkapcsolat kialakulásához pozitív elvárásnak fogható fel.⁷

A gyermek serdülőkori fejlődésére nagymértékben kihat a korai anya-gyermek kapcsolat, a szülői kontroll. A gyermek viselkedészavarait sok esetben a szülő-gyermek közötti kapcsolat zavarai okozhatják.

A mai serdülők párválasztással és családalapítással kapcsolatos nézetei

■ Kérdőívvel vizsgáltuk a serdülőknek párválasztással és családalapítással kapcsolatos ismereteit. A kérdőíveket online töltöttük ki városi és falusi környezetben élő, minden korosztályt képviselő középiskolás diákkal, illetve a posztpubertás korukat élő egyetemi hallgatókkal. Néhány felnőtt is kitöltötte a kérdőívet, érdemes ezekkel a válaszokkal is egybevetni a serdülők válaszait.

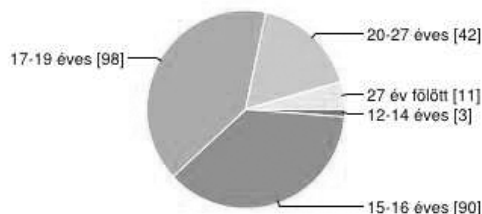
Egy másik kérdőívvel pedig a serdülők iskolai előmenetelét vizsgáltuk a családi háttér függvényében. A kérdőíveket ugyancsak online töltöttük ki mindenféle foglalkozást űző felnőttel, elsősorban pedagógusokkal, valamint egyetemi hallgatókkal is.

A párválasztással kapcsolatos felmérőre adott 244 válasz összegzése

■ A. A vizsgált populációval kapcsolatos információk

1. Neme. Férfi: 91 (37%), Nő: 153 (63%)

2. Életkora. 12-14 éves: 3 (1%), 15-16 éves: 90 (37%), 17-19 éves: 98 (40%), 20-27 éves: 42 (17%), 27 év fölötti: 11 (5%). Látható, hogy közel azonos számú kilencedikes-tizedikes és tizenegyedikes-tizenkettedikes tanuló válaszolt a kérdőívre, és feleannyi egyetemi hallgató. Lásd az alábbi grafikont!

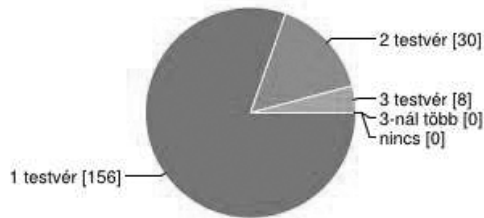
3. Foglalkozása. Iskolás: 185 (76%), egyetemi hallgató: 47 (19%), más: 12 (5%)
4. Iskola, munkahely (amely bizonyos területi vonatkozásokat is tartalmaz)
- Kolozsvári Református Kollégium: 12 (5%);
  - Kolozsvári Apáczai Csere János Líceum: 127 (53%);
  - Kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium: 3 (1%);
  - Nagyenyedi Bethlen Gábor Líceum: 3 (1%);
  - Marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceum: 6 (3%);
  - Kalotaszentkirályi Ady Endre Iskola: 6 (3%);
  - Margittai Általános Iskola: 16 (7%);
  - BBTE: 48 (20%);
  - Más: 19 (8%)

5. Hol él? Város 140 (57%), falu 104 (43%)

6. Életformája. Szüleivel él egy családban 214 (88%), egyedül, külön él 16 (7%), házasságban vagy párkapcsolatban él 12 (5%)

7. Szüleinek családi állapota. Házastársi 206 (85%), párkapcsolati 9 (4%), egyedülálló, elvált, özvegy 27 (11%)

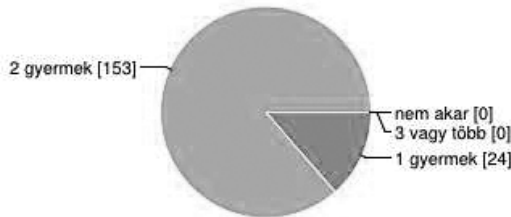
8. Testvéreinek száma. Nincs testvére 50 (20%), 1 testvér 155 (64%), 2 testvér 29 (12%), 3 testvér 8 (3%), 3-nál több testvér 2 (1%). Aggasztó, hogy az egyikék többen vannak, mint a 2, 3 vagy több testvérűek. Lásd az alábbi grafikont!

9. Elképzelése a családi életéről. Házasságban élés 219 (90%), párkapcsolatban élés 18 (7%), egyedülállóknak maradni 7 (3%)

10. A házasságkötés/párkapcsolat létesítésének ideje. A 20. életéve előtt 14 (6%), 20 és 30 éves kora között 215 (88%), 30 éves kora után 11 (5%), nem házasodik meg, nem létesít párkapcsolatot 4 (2%)

11. Hány gyermeket tervez? Nem akar gyermeket 6 (2%), 1 gyermek 24 (10%), 2 gyermek 152 (62%), 3 vagy több gyermek 62 (25%). Ez a kép némi optimizmusra adhatna okot, ha a jövőben gyakorlatilag is megvalósulna. Lásd az alábbi grafikont!

12. Párválasztási szempontja. Külső jegyek, kinézés, testi alkat 28 (11%), gazdag lelki sajátosságok 60 (25%), biztonságos anyagi helyzet, magas jövedelem 4 (2%), kellemes beszélgetőtárs, szórakoztató, humoros 112 (46%), nagy műveltség, magas végzettség, státusz 7 (3%), azonos érdeklődés, kultúra 33 (14%)

13. Honnan szerzi a családi életre vonatkozó információit? A szüleitől 70 (29%), a baráti körből 46 (19%), olvasmányjaiból, a médiából, internetről 55 (23%), saját tapasztalatából, a saját családjától mint mintától 70 (29%).

A kérdőív további 28 kérdésére, amelyeket Bagdy Emőke írása inspirált,⁸ általában a legtöbb válasz az elvárt maximálishoz, az 5-ös értékhez (ami a 100%-os ismeretet jelenti) közeli átlagot, illetve kis szórást adott. De voltak olyan kérdések is, ahol a válaszok nagy szórást mutattak. Érdeemes elgondolkodni azon, hogy a serdülők mely kérdésekkel kapcsolatban tájékozatlanok, és hol lenne igény a családi étellel kapcsolatos alaposabb tanácsadásra.

Az alábbiakban korosztályonként mutatjuk be az egyes kérdésekre adott válaszok eloszlását. A következő korosztályok szerint vizsgáltuk a válaszokat:

1. táblázat.

A. 244 válaszadó kategóriái és a korosztályok rövidített jelölése

A 244 válaszadó kategóriái	A korosztály rövidített jelölése	A válaszolók száma
15-16 éves korosztályú fiúk	fi	39
15-16 éves korosztályú lányok	lá	51
17-19 éves korosztályú fiúk	Fi	40
17-19 éves korosztályú lányok	Lá	58
Férfi egyetemi hallgatók	EF	6
Női egyetemi hallgatók	EL	39
27 év feletti férfiak	Fé	4
27 év feletti nők	Nő	7

Megjegyzés: A férfi egyetemi hallgatók, a 27 év feletti férfiak és nők kis létszáma miatt ezen korosztály eredményei nem tekinthetők szignifikánsnak.

2. táblázat.

B. Ismeretek a házasságra, párkapcsolatra való felkészülésről
(%-ban kifejezve)

Kérdések	fi	lá	Fi	Lá	EF	EL	Fé	Nő
1. Mennyire fontos a házasság előtt tudni, hogy mi motiválja a házasulókat a házasságra vagy tartós párkapcsolati szövetségre	78	85	79	85	80	86	85	91
2. Mennyire fontos a házasulandóknál az azonos értékvilág, azonos kultúrából, szokásrendből való származás	65	60	63	70	63	72	90	86
3. Mennyire fontos az alapos, gondos felkészülés a házasságra, megtanulni minden szükségeset a párkapcsolat vállalásához, felkészülni az életszövetségre	77	73	76	76	77	77	80	91
4. Mennyire fontos az elköteleződés a hosszú házasságra, a felelősségvállalás	90	91	89	93	93	93	95	94
5. Mennyire fontos a bajokat, kríziseket megelőző szándékkal indulni a párkapcsolatba	76	77	82	84	90	79	85	83
6. Mennyire fontosak a gyermekkorban látott életminták, a kisgyermekkorban mindkét szülővel eltöltött idő	88	88	85	85	93	90	95	91

7. Mennyire fontosak a gyermekkori nagy barátságok a később jó párkapcsolat kialakulásában	78	71	68	64	70	72	65	63
8. Mennyire fontos a nemi szerepminták megtanulása három- és hatéves kor között	69	67	66	62	77	78	50	63
9. Mennyire fontos kerülni a korai, éretlen párkapcsolatot	64	58	64	70	70	66	75	60
10. Mennyire fontos nagyjából húsz és harminc év között élni a szexuális tapasztalatszerzés lehetőségével	61	67	67	71	83	77	85	74
11. Mennyire fontos a sikeres párkapcsolat kialakulásához, hogy a házasodási szándék korán megszülessen a párokban	60	61	62	56	77	61	65	66
12. Mennyire fontos a szerelmi szenvedély, a fizikai vonzódás a sikeres párkapcsolat kialakulásában	82	83	87	84	83	88	85	71
13. Mennyire fontos a házasság előtt meleg légkörben átbeszélni dolgokat, sorra minden témát, a feladatmegosztást, mi hogyan működne közöttük, ki dönt stb.	65	73	70	72	83	79	55	74
14. Mennyire fontos a házasság előtt megbeszélni a szex kérdéseit, a védekezésmódot, mikor akarják a babát, hány gyermeket terveznek stb.	72	73	68	69	73	81	90	66

3. táblázat.

C. Ismeretek a házassággal kapcsolatos kérdésekről (%-ban kifejezve)

Kérdések	fi	lá	Fi	Lá	EF	EL	Fé	Nő
1. Mennyire fontos a házasság alatt betartani, és nem elszetni a párkapcsolat felépülésének fokozatos menetrendjét	76	81	69	75	87	81	60	80
2. Mennyire fontos a szexuális együttlét során felhívni a partner figyelmét igényeikre, egymást nevelgetni, egymásra figyelni, segíteni	80	84	83	80	87	90	90	83
3. Mennyire fontos a szenvedély, az intimitás (azaz a meghittség, gyengédség, egymásra figyelés) és az elköteleződés a jó párkapcsolatban	88	93	88	93	93	97	95	89
4. Mennyire fontos, hogy a házasság alatt azt nyújtsanak egymásnak, amit ígértek, amit szeretnének, amit maguk is elvárnak a társuktól	88	90	88	92	80	93	95	91
5. Mennyire fontos a biztonságos kötődés, bízni a társukban (hogy nem hagyja el őket)	88	96	89	95	93	97	100	89

6. Mennyire fontos a házasság alatt – az ésszerűség határain belül – biztosítani a szabadságot a társunknak	80	84	79	84	93	93	90	89
7. Mennyire fontos a lelkileg is kiérlelődött odaadás a kapcsolatban	84	87	80	86	93	91	95	89
8. Mennyire fontos a házasság alatt meleg érzelmi légkörben beszélgetni, a jó beszélgetőképesség	84	91	83	93	90	97	95	86
9. Mennyire fontos emberként nagyra értékelni és becsülni a társát, az, hogy ne kritizálja, ne értékelje le, ne becsmérleje a párját, ne vádaskodjon	84	89	82	89	83	94	95	89
10. Mennyire fontos a jó szexualitáshoz, ha a házasság elején nem azonnal jön a gyerekek, és lehetőségük adódik egymás szexuális életének harmonikusabbá tételére	69	66	72	74	80	74	85	69
11. Mennyire fontos, hogy a házasság alatt összhang legyen a házastársak között a barátok, ismerősök, rokonok (anyós, após) kezelésével kapcsolatban	81	84	76	82	90	87	55	80
12. Mennyire fontos megbeszélni a háztartásvezetést (pl. ki viszi le a szemetet), a hobbit, a pénz kezelésmódját	67	60	64	68	83	73	80	69
13. Mennyire fontos, hogy a házasság alatt jóval több pozitív megnyilvánulás legyen a házastársak között, mint negatív	87	87	84	88	93	90	85	89
14. Mennyire fontos a házastárs kérdéseire mindig válaszolni, a felmerülő problémákat nyíltan megbeszélni, a játszmákat (finom átejtéseket) és a töréseket (a kapcsolat lejáratását) elkerülni	83	83	77	87	93	89	10 0	89

Az eredmények értelmezése és következtetések

■ Amint az várható volt, a fiatalok az életkor előrehaladtával egyre teljesebb véleményt formálnak a családi életről, a párkapcsolatról. A kérdések érthetlenségére inkább a fiatalabbak panaszkodtak. Az is érthető, hogy ezek közül kerültek ki azok, akik nem látták értelmét a felmérő egyes kérdéseinek. A helyes válaszok minden kérdésre az 5-ös értéket jelentették, ami 100%-os ismeretet tükrözött. (Egyetlenegy válaszadó ismerte fel ezt a tényét.) A legtöbb kérdésre ugyan a 100%-hoz közeli eredményt hozták, de voltak olyan kérdések is, amelyekre a válaszok nagy szórást, bizonytalanságot jeleztek, és az ismeret hiányát tükrözték. Ilyenek voltak a 2, 7, 8, 9, 10, 11, 13. és 14. a házasságot megelőző (a B. kérdéssor vastagon szedett kérdései, 2. táblázat), illetve a 10. és 12. a házasság idejére (a C. kérdéssor vastagon szedett kérdései, 3. táblázat) vonatkozó ismereteket felmérő kérdésekre adott válaszok. Ezekből arra következtethetünk, hogy szükséges lenne az iskolába bevezetni egy **családi életre nevelés** témájú tantárgyat ahhoz, hogy a válaszadóknak az alábbiakban közölt véleményéből is kitérő ez irányú igényét, érdeklődését kielégíthessük.

A válaszadók véleménye a kérdőívvel és a témájával kapcsolatban

■ A véleményekből következtetni lehet a válaszadóknak a felmérő témájához való hozzáállására. Összesen 82 elismerő és 32 elmarasztaló véleményt közöltek a kérdőív végén.

Az elismerő vélemények (válogatás)

■ A fiatalabb válaszadók, a tanulók véleménye többnyire az volt, hogy a kérdőív nagyon hasznos, érdekes, felkeltette az érdeklődésüket, hogy fontos kérdésekre összpontosít, az életük egyik fontos részéről szól, ezért fontos jól elgondolkodniuk a kérdéseken. „Olyan kérdések fogalmazódnak meg benne, amelyekre nem biztos, hogy mindenki gondol párválasztás vagy házastársválasztás előtt.” Felvilágosítást nyújt, többet lehet megtudni a párkapcsolatokról és az együttélésekről, tippet lehet szerezni a jövőre nézve, felkészíti őket a valós életre. Általában tetszettek a kérdések, jól megfogalmazott kérdések voltak, amelyek elgondolkodtatták őket, hogy mit és hogyan érdemes tenni, hogy mit akarnak a jövőben, mire vágnak, és ezáltal meg tudják majd választani azt a személyt, akivel párkapcsolatot akarnának létesíteni. „A mai fiatalok ezeket a kérdéseket nem hinném, hogy felteszik maguknak, [...] és én személy szerint elgondolkodtam ezeken.” Egy másik vélemény szerint: „Érdekes téma, főleg a tizenkét évesek számára, akik semmit nem tudnak a szexualitásról, és amilyen fiatalok, annyira kíváncsiak.” Megállapítják, hogy a házasság fontos, éretten kell hozzáállni. „Véleményem szerint hasznos volt és elgondolkodtató, mivel ezekre a kérdésekre válaszolva komolyan elgondolkodtam, és ráébredtem olyan dolgokra, amikre csak úgy, saját elgondolásból sose gondoltam volna. Köszí.” Sokak számára az ilyen témájú kérdőív teljesen újszerű volt. „Érzékeny téma, amit tizenhat éves fejjel valószínűleg nem úgy töltök ki, ahogy teszem azt, négy év múlva fogom: Most vagyok az érés szakaszában, és még nem volt párkapcsolatom, sok minden értékelődhet át bennem.” És végül: „Véleményem szerint egy ilyen kérdőívet hasznos kitölteni. Én személyesen szeretnék családot alapítani, mert úgy gondolom, hogy egy házaspár(nak) maga után minimum két utódot kell hagynia.”

Az egyetemi hallgatók és a felnőttek véleménye – összeszerkesztve – az volt, hogy sokkal többen kellene hogy ezt olvassák. Hogy érdemes elgondolkodni ezeken a dolgokon, minél hamarabb. A téma mindenképp érinti a fiatalokat. A kérdőív rávilágít olyan dolgokra, amiket az ember fontosnak tart, azonban lehet, hogy ezeket nem verbalizálja. Felhívja a figyelmet, hogy mire kell hogy jobban odafigyeljenek, ha párkapcsolatban élnek. Jó volt a véleményüket ezzel kapcsolatban valamilyen szinten kinyilvánítani, öröm volt kitölteni a kérdőívet. Nagyon érdekesnek és pozitívnak találták a kérdőívet, felsorol mindent, ami egy jól működő házassághoz szükséges, és nagyon örül a hasonló kezdeményezéseknek, szükségünk van rá! A kérdőív témája felkelti az ember figyelmét. Elgondolkodunk azon, hogy a mi párkapcsolatunk milyen, hogy miben hibáztunk vagy miben nem. Megtudhatunk érdekes dolgokat, amikre eddig nem figyeltünk fel. A kérdőív témájáról beszélgetni szükséges, fontos hogy a szülő felvilágosítsa a gyereket a témáról. Egy hosszú távú kapcsolatban ezeknek a kérdéseknek a kimerítése sok gondtól, bajtól óvhatja meg a párokat, ugyanakkor kiküszöbölheti az ellentétes szemléletmódot is. Fontos a témával foglalkozni, többek közt azért is, mert az iskolákban kevés hangsúlyt fektetnek erre vagy hasonló témákra. Ahhoz, hogy valaki érzelmileg fejlett legyen egy párkapcsolatra, a fent említett előfeltételek és a kérdőívben megjelenő kérdések egyaránt fontosak. Nagyon hasznosnak találják, hogy kapjanak a fiatalok felvilágosítást, hogyan kell felkészülni egy párkapcsolatra, azt ne divatból vagy

hobbiból tegyék. Érdemes odafigyelni ezekre a dolgokra, hogy értékes emberi életet tudjanak biztosítani leendő szülők a gyermekeiknek, a jövő generációjának, hiszen ez kihatással van egész társadalmunkra. Nagyon inspirálóak, gondolatébresztők a kérdések. Logikusan felépített kérdéseket tartalmazott a kérdőív. A mai világban sok könnyelmű ember van, aki nem gondol a másokra. Csak azt teszi, amit akarnak, és a másik ember érzelmeire nem gondolnak. Ez a kérdőív minden fiatal számára hasznos, mert felhívhatja a fiatalok figyelmét egy párkapcsolat komolyságára, és arra, hogy felelősségteljesen viselkedjenek.

Az elmarasztaló vélemények (válogatás)

■ Egyes kérdések megfogalmazása nem volt a legtisztább, nehezen volt kibogozható az értelme. Túl monoton a sok kérdés, amely ugyanabban a formában íródott, sok a hasonló értelmű, felesleges kérdés. A kérdőív nyelvezete egy kicsit nehézkes, sok kérdés nem volt érthető. Furcsa, hogy ilyen kérdéseket kaptunk. Olyan kérdések is voltak, amikre nem szívesen válaszoltam. Nem tudom, miért készült a felmérés. Bizonyos kérdésekre tizenéves korban tapasztalathiány miatt még nem lehet mérvadó választ adni. Az én koromban még nem törődöm ennyire fontos dolgokkal, nem tervezek ennyire előre. Ezt igazán csak akkor fogjuk tudni, amikor abban a helyzetben leszünk.

A vélemények között volt néhány, amely nyegle vagy obszcén szóhasználattal élt, kételyt vagy érdektelenséget tükrözött, ami arra utal, hogy a kérdőív kérdéseivel szemben – részben vagy teljes mértékben – értetlenül állnak.

A serdülők iskolai előmenetele a családi háttér függvényében

■ A serdülők iskolai előmenetelét a családi háttér függvényében vizsgáló egyik korábbi felmérésünkben, amelyet különböző foglalkozású személyek töltöttek ki, szám szerint 78-an, főleg pedagógusok, és amelynek eredményeit a kolozsvári BBTE 2014. évi Neveléstudományi konferenciáján mutattuk be,⁹ a serdülők párkapcsolatait érintő, a családi élettel kapcsolatos vonatkozásait idézzük fel.

A felnőttek véleménye alapján a gyermekek iskolai tanulmányának eredményessége szempontjából a felmérés a következő sorrendet adta:

4. táblázat.

A gyermekek tanulmányi eredményességét befolyásoló tényezők mértéke

Tényezők	Pontszám
1. Olvasás, sportolás	52
2. Stabil család, biztos menedék, boldog házasság	50
3. A szülői hitelesség	50
4. A kommunikáció a családban, a pályaválasztás megbeszélése	49
5. Ingergazdag családi környezet, rendszeres kikapcsolódás a családdal	47
6. Gyermekebe vetett bizalom, önállóság elvárása, önkifejlesztés biztosítása	46
7. Pontosság, rend elvárása	46
8. A gyermek szoktatása (pl. otthoni munkához)	33
9. A szülők iskolázottsága, a család kulturális értékei	31

10. Szülők által ellenőrzött tanulás	28
11. Az egyszülős család, újraraházasodás, egyke	-10
12. A gyermek fiatalkori párkapcsolata	-11
13. Generációs problémák létezése	-13
14. A szülői engedékenysége	-21
15. Az apa időszakos távolléte	-23
16. Mobiltelefon, okostelefon, facebook használata	-25
17. A szülők véleménykülönbsége, ellentétes elvárásai	-36
18. Cigaretta (néha ital), szex	-36
19. Az élettársi kapcsolat, házasság megromlása, válás	-47

Az eredmények értelmezése

■ A 4. táblázatban szereplő pontszámok a kérdésekre adott válaszok kategóriák szerinti összeadása utáni ponthozadékokat jelölik. A -2, -1, 0, 1, 2 skálán a kérdésekre adott válaszok arra vonatkoztak, hogy az adott esemény, viszonyulás a *teljesen rossz irányba* (-2), illetve a *teljesen jó irányba* (2) befolyásolja a tanuló iskolai teljesítményét. A fiatalkori párkapcsolatra (a vastagon szedett 12.), valamint a cigaretta (ital), szex területére vonatkozó (a vastagon szedett 18.) kérdésekre adott válaszok alapján látható, hogy ezek negatív hatással lehetnek az iskolai teljesítményre. A legjobb, ha a tanulás mellett olvasnak, sportolnak, stabil, boldog családban, inergazdag környezetben nevelkednek, ahol a számukra hiteles szülők értelmezve megbeszélik velük a mindennapjaik eseményeit, a pályaválasztás kérdéseit, amelyben a gyermek a szüleivel együtt képes rendszeresen kikapcsolódni. Látni való, hogy a 4. táblázat első felében található körülmények, az első tíz tényező az egészséges családi élet jellemzőivel kapcsolatos.

Összefoglalás

■ A vizsgálódásainkból kitűnik az az igény, miszerint a fiatalok szeretnének többet tudni a párkapcsolatok kérdésköréről, fontosnak tartják az ilyen kérdésekről folytatott beszélgetéseket, információszerzést, hiszen belátják a családi élet fontosságát mind az egyéni, mind a társadalmi boldogulás szempontjából.

Köszönetnyilvánítás

■ Köszönettel tartozunk mind a 244 válaszadónak, akik – többnyire jeligével – megválaszták a kérdőívünket. Köszönjük a pozitív értékeléseiket, de az elmarasztaló véleményeket is, amelyekből okulni fogunk. Köszönjük a felmérésben részt vevő iskolák igazgatóinak és tanárainak a segítségét, amivel előmozdították a kérdőív kitöltését.

■ JEGYZETEK

1. Anthony Giddens: *Sociologie*. BIC ALL, Buc., 2001.
2. Vajda Zsuzsanna: *A gyermek pszichológiai fejlődése*. Helikon Kiadó, Bp., 2006.
3. Frankie Addams, idézi David Le Breton: *A serdülők világfájdalma*. In: David Le Breton: *Serdülők világa. Kétségek és önmegvalósítás*. Pont Kiadó, Bp., 2010.
4. Le Breton, i.m.
5. Pascal Hintermeyer: *Erőszak és antiszociális viselkedés*. In: Le Breton: i.m.
6. Serge Tisseron: *A képek új kultúrája*. In: Le Breton: i.m.
7. Vajda: i.m.
8. Bagdy Emőke: *Felkészülés a jól működő, boldog párkapcsolatra*. In: Gutman Bea (szerk.): *Párkapcsolat klinika*. Kulcslyuk Kiadó, Bp., 2012.
9. Kovács Zoltán: *A családi háttér mint az iskolai eredményesség egyik meghatározó tényezője*. BBTE, Kolozsvár, Neveléstudományi konferencia, 2014.

